

СТАНОВИЩЕ

Относно: оценка на риска за консуматорите от установени неразрешени за биологично производство вещества в пшеница

1. Правно основание:

- Регламент (ЕО) № 396/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 23 февруари 2005 година, относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета

- Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година, относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета

- Регламент (ЕО) № 834/2007 НА СЪВЕТА от 28 юни 2007 г. относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2092/91

- Наредба № 5 от 3.09.2018 г. за прилагане на правилата на биологично производство, етикетиране и контрол и за издаване на разрешение за контролна дейност за спазване на правилата на биологичното производство, както и за последващ официален надзор върху контролиращите лица

2. Цел:

Оценка на риска за консуматора, във връзка с взета проба пшеница, [REDACTED] [REDACTED] анализирана в лаборатория „Приморис“ – България и установени неразрешени за биологично производство вещества

3. Идентификация на риска:

Във връзка с получено писмо от МЗХГ [REDACTED]

[REDACTED] относно установени неразрешени за биологично производство вещества в проба пшеница.

Според изпитвателен протокол № 19/002868/07.06.2019 г., издаден от лаборатория „Приморис“ в пробата е установено наличие на активни вещества от пестицидите:

- циперметрин (*cypermethrin*) – 0,01 мг/кг при норма 2,0 мг/кг;
- фенпропиморф (*fenpropimorph*) – 0,024 мг/кг при норма 0,15 мг/кг;
- епоксиконазол (*epoxiconazole*) - 0,19 мг/кг при норма 0,60 мг/кг;
- флуксапироксад (*fluxapyroxad*) - 0,38 мг/кг при норма 0,40 мг/кг;
- пиракlostробин (*pyraclostrobin*) - 0,65 мг/кг при норма 0,20 мг/кг.

Във връзка с наличните данни е изпратено искане за становище от Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ), относно установеното завишено съдържание на пестициди над допустимите норми в пшеница.

4. Характеристика на опасността:

- активното вещество циперметрин е инсектицид, прилаган за контрол на широк спектър насекоми вредители; характеризира се със слаба разтворимост във вода, поради което не подлежи на излужване към подпочвените води; умерено токсичен е към бозайниците, причинява дразнене на очите и респираторния тракт, но не са идентифицирани сериозни здравни проблеми при хора; разрешен е за употреба в ЕС, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009; в установения случай на наличие на остатъци от циперметрин не е необходимо да бъде извършена оценка на риска, тъй като няма превишаване на максимално допустимата норма (MRL);

- активното вещество фенпропиморф е фунгицид с действие срещу редица гъбни патогени, използван главно при житни култури; проявява умерена остра токсичност при експозиция по орален или инхалационен начин и слаба остра токсичност при дермална абсорбция; фенпропиморф е дразнещ за кожата но не и за очите; не е известно да проявява свойства на канцероген или ендокринен нарушител; не е разрешен за употреба в ЕС, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009; при установеното количество на остатъци от фенпропиморф не е необходимо да бъде извършена оценка на риска, тъй като няма превишаване на MRL;

- активното вещество епоксиконазол е широкоспектърен фунгицид, който е легално разрешен за употреба в ЕС; влага се в множество продукти за растителна защита, срещу редица патогени при различни култури: житни (главно пшеница,

ечемик, ръж и тритикале), соя, ориз и др.; счита се, че е не е високо токсичен към бозайниците и няма потвърден канцерогенен и ендокринен ефект; при установеното количество на остатъци от епоксиконазол не е необходимо да бъде извършена оценка на риска, тъй като няма превишаване на MRL;

- активното вещество флуксапироксад е пестицид, който ефективно контролира широк спектър от гъбни патогени при житни и други култури; разрешен е за употреба в ЕС, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009; флуксапироксад е слаботоксичен за хора след еднократно поглъщане и относително нетоксичен при еднократно вдишване или частичен контакт с кожата; установено е, че пестицидът вероятно не е канцерогенен при хора и няма данни за невротоксичност.

- активното вещество пираклостробин е фунгицид, използван за контрол на важни растителни патогени, при житни и други култури; няма вероятност пестицидът да е канцерогенен и няма доказателства, че е токсичен за репродукцията или, че има тератогенен, невротоксичен или генотоксичен потенциал; разрешен е за употреба в ЕС, съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009.

5. Оценка на състоянието в България:

Установените пестициди в пробата от пшеница био не са разрешени за прилагане в биологичното земеделие, съгласно нормативните документи: Регламент 834/2007 и Наредба № 5 от 3.09.2018 г., за прилагане на правилата на биологично производство.

6. Оценка на експозицията:

По отношение на 3 от установените в пробата пестициди (циперметрин, фенпропиморф и епоксиконазол), не е необходимо извършване на оценка на риска, тъй като няма превишаване на максимално допустимите норми за тези вещества, съгласно Регламент (ЕО) № 396/2005. Намереният в пробата пестицид флуксапироксад е в количество 0,38 мг/кг, което е приблизително равно на определения за него MRL - 0,40 мг/кг; относно установеното количество от пираклостробин - 0,65 мг/кг, е налице превишение на определената норма (0,20 мг/кг).

Центърът за оценка на риска по хранителната верига извърши оценка на експозицията за консуматорите от наличието на пестицидите флуксапироксад и пираклостробин, посредством прилагането на PRIMo модела на Европейския орган по безопасност на храните.

Дългосрочната експозиция е определена на базата на изчисления теоретичен максимален дневен прием (TMDI):

- флуксапироксад – TMDI е в диапазона 0,6% - 14,0% от допустимата дневна доза, т.е. не е налице хроничен риск за консуматорите;

- пираклостробин – TMDI е в диапазона 0,7% - 16,0% от допустимата дневна доза, т.е. не е налице хроничен риск за консуматорите.

Определянето на острата експозиция се извършва на база изчисленият IESTI 1 (международно оценен краткосрочен прием), като % от острата референтна доза (ARfD):

- флуксапироксад – стойността на IESTI за възрастни е 2.0% от острата референтна доза и 1.0% за деца, т.е. не е налице остър риск за консуматорите от непреработения продукт; риск не е установен и от наличието на пестицида в преработени продукти на тази основа (брашно хляб, макаронени изделия и пр.);

- пираклостробин – стойността на IESTI за възрастни е 18.0% от острата референтна доза и 31.0% за деца, т.е. не е налице остър риск за консуматорите от непреработения продукт; риск не е установен и от наличието на пестицида в преработени продукти на тази основа.

7. Заключение:

В изследваната проба от пшеница био са установени остатъци от пестициди, които не са разрешени в биологичното земеделие, поради което **продуктът не може да бъде считан като биологично произведен.**

Относно установените в пшеницата пестициди е установено, че четири от тях не превишават максимално допустимите норми. По отношение на един пестицид е установено превишаване на нормата, но извършената оценка показва, че токсикологичните стойности не са превишени и следователно, не е налице риск за консуматора.

Изготвил:

Екип от ЦОРХВ